

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«НАУКА ТА ОСВІТА БЕЗ КОРДОНІВ»

*XXV Міжнародна науково-практична
інтернет-конференція*

**«ІННОВАЦІЙНІ ДОСЯГНЕННЯ
НАУКИ ТА ОСВІТИ»**

Тези доповідей

Частина 2

15 січня 2020 р.

Херсон

2020

УДК 0.82

ББК 94.3

Інноваційні досягнення науки та освіти: XXV Міжнародна науково-практична інтернет-конференція: тези доповідей, Херсон, 15 січня 2020 р. – Ч. 2. – Дніпро: ГО «НОК», 2020 – 70 с.

У збірнику містяться матеріали, подані на XXV міжнародну науково-практичну інтернет-конференцію «Інноваційні досягнення науки та освіти». Для науковців, аспірантів, здобувачів, викладачів та студентів вітчизняних та зарубіжних вищих навчальних закладів та науково-дослідних установ.

Оргкомітет інтернет-конференції не несе відповідальності за матеріали опубліковані в збірнику. У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Всі матеріали надані в авторській редакції та виражають персональну позицію учасника конференції. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Бібліографічний опис матеріалів міжнародної науково-практичної інтернет-конференції зареєстровано в міжнародній наукометричній базі «*Google Scholar*».

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерела є обов'язковим.

ЗМІСТ

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

Ahibalova T. M., Plotnikova N. V. Language interference, generalization and plateau period as factors of stagnation in foreign language acquisition.	5
Вельчева Н. М. Особливість екзистенціальних поглядів Івана Багряного у пригодницькому романі «Тигролови».....	9
Коваленко А. С. Особливості патріотизму в оповіданні О. Довженка «Ніч перед боєм».....	13

ЮРИДИЧНІ НАУКИ

Andrusiak I. P. Gender approaches in teaching legal disciplines.....	21
Кащишина В. О. Застосування до неповнолітніх примусових заходів виховного характеру.....	27
Murska M. P. Place and nature of precedent in the legal systems of the world.....	31
Олещук Я. В. Характеристика суб'єктивної сторони вбивства через необережність.....	36
Polivanova O. M., Golodnikov Ya. O. Case "Ukraine v. Russian Federation". Jurisdiction of the International Court of Justice.....	39
Янко М. В. Особливості правового режиму статутного (акціонерного) капіталу.....	44

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

Антоненко В. М., Дердель В. В. Правове забезпечення банківської безпеки держави як структурного елемента фінансової безпеки держави.....	48
Бондаренко Н. М., Шевцова Д. С. Розвиток науково-методичних аспектів до аналізу ефективності використання грошових коштів на	

транспортному підприємстві.....	55
Коник М. О., Леженко Л. І. Порівняльний аналіз визнання сегментів звітними за П(С)БО 29 та МСФЗ (IFRS) 8.....	61
Романчак Н. В. Особливості внутрішнього аудиту корпоративних підприємств.....	67

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

LANGUAGE INTERFERENCE, GENERALIZATION AND PLATEAU PERIOD AS FACTORS OF STAGNATION IN FOREIGN LANGUAGE ACQUISITION

Ahibalova T. M.,

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor at the Business Foreign
Languages and Translation Department
National Technical University
«Kharkiv Polytechnic Institute»
Kharkiv, Ukraine*

Plotnikova N. V.,

*Candidate of Philological Sciences, Docent,
Associate Professor at the Business Foreign
Languages and Translation Department
National Technical University
«Kharkiv Polytechnic Institute»
Kharkiv, Ukraine*

The peculiarities of the process of foreign language acquisition tend to be under investigation regarding their linguistic and psychological nature in contemporary scientific theories. However, the most common imprescriptible question to clear up should be given as follows: *How to achieve a native-like level of proficiency in a foreign language?* Actually, at an early stage of learning students are greatly motivated as they gain incredible experience and awareness of structural similarities in both native and target languages (NL and

TL). Those parallels are more commonly referred to in a typological comparison of two systems, but the typological description, which is directly related to the practice of teaching, should consider the linguistic facts in terms of differences and take into account its applied nature. In fact, according to N. Rohoznaya, «the difficulties that a foreigner encounters while studying tend to be explained, first of all, by the typological differences of languages» [3, p. 3].

Born with congenital ability to perceive and interpret information, a human being is able to develop concepts and gain knowledge about reality. A set of kept in mind objects constitutes one's world view system. Denoted with language units, these objects compose a language word view (LWV). Consequently, being holders of monolevelled LWV, learners, in the process of time, enlarge their margins to overcome cultural borders. Henceforth, individuals' intellectual capacity rises significantly, since they acquire co-called extra data, existing in a foreign language. As a result, they obtain a multileveled LWV that allows them to reach a higher level of a TL mastery, but on the other hand it leads to overgeneralization and interference in a foreign language. Since this point learners start to compare and generalize, multiplying errors and developing fluency in co-called *interlanguage* (Selinker, 1972). That is what we call permanent fossilization. This affects learners in a very bad way, especially when they start noticing their constant faults.

While elementary abilities establish a background for extended skills which lead to prolonged success in dealing with foreign language, at the middle level of TL comprehension students confront another obstacle referred to an intention to produce a language unit of more complexity in order to sound as advanced language user. What is more, students suffered from lack of language means in situations of both acquaintanceship and professional use. Some potential for learning small superficial aspects of the language might still exist,

such as vocabulary, but conceptual understanding of the material will not develop any further.

For further progress self-motivated learners start using authentic contexts. Consequently, constant practice leads to mastery, and motivated learners become competitive in their field of degree. But when it comes to spoken skills, it is a potential applicant at the phase of plateau. And there is an explanation for this phenomenon: a power of communicative competence is based on fact that language in use responds accomplishing specified objectives, that is a prominent goal of foreign language education. According to Hall's concept, «the essence of cross-cultural communication has more to do with releasing responses than with sending messages. It is more important to release the right response than to send the right message» [1]. And at a certain stage of learning there is a gap between receptive and productive competence.

The nature of difficulties novices encounter while learning may be interpreted from psychological point of view:

1. Every nation possesses a unique ethnical identity. Impartially, children develop their primary set of morality rules from traditional forms of collectivity and cultural regulation which unite people. Then, teens who study abroad speak with their mothers and fathers, former classmates and relatives in their mother tongue. Along, when adults meet with their compatriots, they communicate in a native language wherever they move or relocate. Therefore, language becomes one of the most important means of ethnic identification at any stage of humankind development.
2. Secondly, under parenting in their native language, children automatically develop their propitiousness to their native speech sound. They get used to particular rhythm, intonation, tempo, pauses. Even using unknown words kids do not become nervous when communicate with someone who uses the same language.

With foreign languages, it may happen that your child will face communicative barriers, even in spite of pure tutor's intentions, tolerance, and the most advanced teaching approach «do not scare, do not irritate, do not interrupt». This fear to make a mistake can follow young learners and grow simultaneously with their growth. But, according to the rules of successful cross-cultural communication, language fluency and flexibility come from self-confidence when using non-native language. Ability to concentrate on interlocutor's messages and produce an appropriate feedback are the most important factors in ensuring the stability of dialogue, focusing on a topic of conversation.

3. The next difficulty occurs not just due to the lack of target-language realities, but for the shortage of foreign stylistic means in speaker's language cognition. In professional conversation, any novice idiom or rarely used phraseological unit can become an obstacle for effective communication. Moreover, when we get emotionally unstable under some conditions or want to develop a «spiritual» dialogue, we fall into a trap of the lack of words. Meanwhile, «when the learner has a clear communicative need of using English, he is most likely to learn the language spontaneously and take active part in all learning activities» [2].

To overcome those distractive moments, teachers should involve students into a methods of asking and answering open-ended questions. This will prepare them for productive communication, whether they perform a professional or small talk.

References:

1. Hall, Edward T. Beyond culture. – Garden City, N. Y.: Anchor Press, 1976. – 256 p.

2. Larsen-Freeman, Diane & Long, Michael H. An Introduction to Second Language Acquisition Research. – Routledge: Taylor and Francis Group, 2014. – 216 p.

3. Rogoznaya N. N. Типология лингвистической интерференции в русской речи иностранцев (на материале разноструктурных языков): автореф. дис. ... д-ра. филол. наук. Москва, 2003. – 38 с.

ОСОБЛИВІСТЬ ЕКЗИСТЕНЦІАЛЬНИХ ПОГЛЯДІВ ІВАНА БАГРЯНОГО У ПРИГОДНИЦЬКОМУ РОМАНІ «ТИГРОЛОВИ»

Вельчева Н. М.,

викладач української мови та літератури

Відокремлений структурний підрозділ

«Ногайський коледж Таврійського державного

Агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного»

м. Приморськ, Україна

Романістика І. Багряного є цікавим явищем вітчизняного письменства першої половини ХХ століття, що демонструє спільні з європейською літературою ідейно-художні пошуки. Віддзеркалюючи тогочасні тенденції європейської літератури, письменник порушив у романах проблему взаємозв'язку людини та світу, що прочитується в екзистенціалістському ключі. Своєрідну ідейно-художню еволюцію творчості І. Багряного вповні простежено в романі «Тигролови». Неоромантичний бунт, зумовлений полярною протилежністю ідеального та реального начал, трансформується в екзистенціалістський і пов'язується з настановою головного героя Григорія Многогрішного утвердити себе у ворожому світі. Відтак, на перший погляд,

неоромантичний конфлікт людини і світу прочитується в контексті екзистенціалізму. У романі абсолютна свобода трансформується у свободу зумовлену, передусім власним вибором героя, що полягає у свідомому опорі – зовнішньому та внутрішньому.

Іван Багряний плідно звернувся до жанру роману, саме в ньому продемонстрував майстерність у зображенні трагізму існування людини ХХ ст. У романі «Тигролови» автор випробовує моральний потенціал героїв: чи зможуть вони протистояти антигуманному режимові. Епічне полотно будується на гуманістичній філософії екзистенціалізму, змальовуючи складне буття людини за умов наступу тоталітаризму на духовний світ особи, його зазіхання на найсвятіше – її життя.

У цьому романі яскраво змальовано людину і величезну тоталітарну систему, яка пригноблює людську силу та незламність духу. В образі борця в романі постає мужній Григорій Многогрішний, а в образі тоталітарної системи – слідчий Медвин.

Головний герой твору, Григорій Многогрішний, постає перед нами закинутим в абсурдний, ворожий йому світ, де він зовсім самотній, де його оточують вороги і зрадники, де він сам повинен робити життєво важливий вибір: «Так, вистрибнув на ходу поїзда. Стрибнув у певну смерть, але не здався. 99 шансів проти одного було за те, що від нього залишаться самі шматки, але стрибнув» [3].

У «Тигроловах» простежуються елементи абсурду, які стають відчутними в сумнівах та ваганнях головного героя. Перебуваючи в абсурдному світі Григорій змушений був вибрати шлях: «-Жить!- Відплатить!! ...Або вмерти» [3]. Цим твором, за словами Ю. Лавріненка, письменник здійснив велику справу: показав світові обличчя «советського человека», зека, а в його образі – незламну горду людину, повну життєвої сили, волі до життя й боротьби. Саме Григорій виступає основним рушієм конфлікту між майором Медвиним, усією радянською репресивною

системою, яка хотіла його поставити на коліна й духовно зламати. Многогрішний – патріот, національно свідомий українець. Він любить свою Вітчизну і ненавидить її окупантів. Герой представляє нове покоління освічених й розумних українців, які збагнули антилюдяність й злочинну природу сталінського казарменного соціалізму. Його машина бюрократії й руйнівників знищує цілі народи, нівелює до краю особистість. Тому Григорій сміливо бореться з цим режимом.

Іван Багряний велику увагу приділяє вихованню людини. У статті «Кого маємо виховувати?» він писав, що маємо «виховувати людей сміливих і гордих, людей незалежних в думаннях і устремліннях, людей діла і ризику. Людей боротьби й фанатичної твердості й зятятості. Людей, здібних на жертву» [2; с. 115]. Григорій Многогрішний і є саме тією героїчною собистістю, яка без жодних вагань стала на захист українського народу, що був жертвою сталінської системи; дала виклик долі, стаючи в двобій із своїм найзапеклішим ворогом – слідчим Медвиним. Ось як говорить про це головний герой: «Цей пес (майор НКВ) відбивав мені печінки, ламав кості, розчавлював мою молодість і намагався подрпати серце, якби дістав. А потім спровадив до божевільні! І все за те, що любив свою батьківщину... Я втік з божевільні... Потім мене знову піймали і знову мучили такі, як він, – його поплічники... А потім присудили до двадцяти п'яти років каторги. Двадцять п'ять років! А я всіх маю двадцять п'ять. І все тільки за те, що я любив свій нещасний край і народ...» [3]. Пішовши, на такий відчайдушний крок, Григорій Многогрішний прекрасно розумів, що йому потрібно назавжди забути про спокійне, тихе і мирне життя. І він, звичайно, мав рацію.

Письменник змальовує головного героя як людину, що зрозуміла всю складність ситуації і готова нести свій тягар, у жодному разі не скоряючись долі. Саме такою, за А. Камю, має бути абсурдна людина, яка намагається знайти й реалізувати себе в хаосі абсурдного світу [5; с. 178].

Бунт Многогіршого виявляється в боротьбі за незалежність України від тоталітарної системи. Ця боротьба і є однією із можливих межових ситуацій, у які потрапляє людина. (За К. Ясперсом, «...не тільки смерть, але й смертельна хвороба, страждання, провина, боротьба ставлять індивіда в межову ситуацію, що неодмінно призводить його до розуміння власної кінечності, вихоплюючи зі світу повсякденності, турботи, пристрасі та засмучення якого тепер є несуттєвими [4].)

Як зауважив Микола Шлемкевич: «Герої Багряного постійно знаходяться в межових ситуаціях. А все ж праматерією їх душі не є безнадійність, тривога, розпач. Навпаки, вони борються, вони вірять в перемогу і навіть досягають її. Тим фундаментальним їх світовідчуженням є довір'я до призначення: – це світ героя Тигроловів...» Межова ситуація завжди загострює потребу екзистенційного вибору і водночас загострює відповідальність за нього. Підтвердженням цього є дотримання Григорієм такого життєвого девізу: «Ліпше вмирати біжучи, ніж жити, гниючи!» [3]. Концепція смерті має виразне екзистенціальне забарвлення.

Філософи-екзистенціалісти вважають, що смерть є кінцевою й безумовною межовою ситуацією. Людина взагалі знає про кінець свого життя. Смерть може прийти неочікувано, у будь-який момент, тому «життя слід організувати так, щоб воно могло мислитись таким, що закінчується будь-якої миті», тобто таким, яке не позбавляється сенсу через раптову смерть [1; с. 132]. Це означає, що слід так організувати своє життя, щоб досягнення смислу в повній мірі відбувалося вже зараз.

Таким чином, екзистенціальні мотиви присутні у пригодницькому романі «Тигролови» І. Багряного, багато в чому співвідносяться з концепціями європейських філософів-екзистенціалістів: Альбер Камю (мотив бунту проти абсурдного світу), Жан Поль Сартр (мотиви екзистенційного вибору, свободи та самотності), Карл Ясперс (мотив межової ситуації.) Водночас екзистенціальні погляди І. Багряного у

романі «Тигролови» мають певну особливість, що виявляється насамперед у змалюванні глибоко національного характеру Григорія Многогрішного, його великих духовних можливостях – волелюбності, патріотизмі, гуманізму, відповідальності, чесності, працелюбстві, талановитості, широті натури, альтруїзму, який ніколи не втрачав надії, віри в краще майбутнє.

Література:

1. Больнов О. Ф. Філософія екзистенціалізму . – СПб., 1999. – 224 с.
2. Багрянний І. Кого маємо виховувати? – К. : Під знаком Скорпіона, 1994.
3. Багрянний І. Тигролови : [роман] – Кіровоград : Степова Єллада, 2000. – 240 с. Джерело доступу:
<http://lib.ru/SU/UKRAINA/BAGRYANIJ/tigrolov.txt>
4. Василюшин І. Віртуальний світ українського екзистенціалізму . Слово і час. – 2003. – № 6. – С. 70-75.
5. Куриленко І. А. Екзистенціалізм як об'єкт наукового вивчення Вісн. Харк. нац. ун-ту ім. В. Н. Казаріна. – 2004. – № 627. – Вип. 40. – С. 176-179.

ОСОБЛИВОСТІ ПАТРІОТИЗМУ В ОПОВІДАННІ О. ДОВЖЕНКА «НІЧ ПЕРЕД БОЄМ»

*Коваленко А. С.,
студентка філологічного факультету
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь, Україна*

Світове визнання О. Довженко здобув через свої кіноповісті, які хвилюють читачів і сьогодні. Ще більшого емоційного впливу на читача досягнув Довженко своїми новелами. Якщо перші фільми Довженка були недосконалі, мали експериментаторський характер і автор не включав їх до свого активу, то його вже перші оповідання стали надбанням української літератури – оскільки вони самобутні, високохудожні, глибокоідейні, цікаві.

Творчість О. Довженка досліджували такі критики та літературознавці: О. Гончар, О. Бабишкін, І. Дзюба, В. Дончик, С. Жила, І. Захарчук, В. Ігнат, С. Коба, І. Корнієнко, Р. Корогодський, Ю. Кочерган, Н. Логвіненко, І. Місюра, Н. Науменко, Л. Новиченко, С. Пультер, В. Святовець, Н. Тимків, Г. Ткаченко, Н. Троша, Чумак, С. Шмулик.

Письменник у дні війни створив цілу низку оповідань – «Стій, смерть, зупинись!», «Відступник», «На колючому дроті», «Незабутнє», «Ніч перед боєм», «Маги», «Перемога», «Тризна», «Воля до життя», «Хата», а також невеличкі за розміром новели: «Федорченко», «Невідомий», «Помилка» та інші. В них зображено героїзм радянських людей, засуджено зрадництво, оспівано незламність народного духу.

Для оповідань «На колючому дроті», «Ніч перед боєм», «Мати», «Перемога» характерне романтичне піднесення позитивних образів. Постаті Стояних («Мати»), Чабана («На колючому дроті»), Кравчини («Перемога») незвичайні, піднесені й монументальні. Але романтичне забарвлення образів не виключає яскравих реалістичних рис, і в цьому сила Довженкової прози [1, с. 38].

Найкращим оповіданням Довженка є «Ніч перед боєм». У найтяжчий рік війни – 1942-й – воно перевидавалося окремою книжечкою вісім разів лише українською та російською мовами. Вісімнадцять видань однієї новели за рік. Дванадцятьма мовами [5]. Це найкраще свідчення її великої ідейності, її естетичної сили і краси. Високопатріотична новела

«Ніч перед боєм» була потрібна фронтові так само, як снаряди. Це можна вважати класичним прикладом міцного зв'язку письменника з народом, прикладом великої виховної сили літератури.

Оповідання О. Довженка були такі жагучі, полум'яні, що вони одразу здобули широку популярність; вони стали грізною зброєю в боротьбі з ворогом. Їх друкували «метеликами» українською й російською мовами, випускали великими тиражами і разом з снарядами, гвинтівками відправляли на фронт в окопи [10]. Простота сюжету і водночас постійний філософський підтекст, щедра, колоритна мовна стихія, динамізм оповіді, межування високого й земного, публіцистичного й психологічного, драматичного й ліричного, яскравість зображуваних характерів, їх типовість – такі основні прикмети Довженкової новелістики [7, с. 99] (рис. 1).

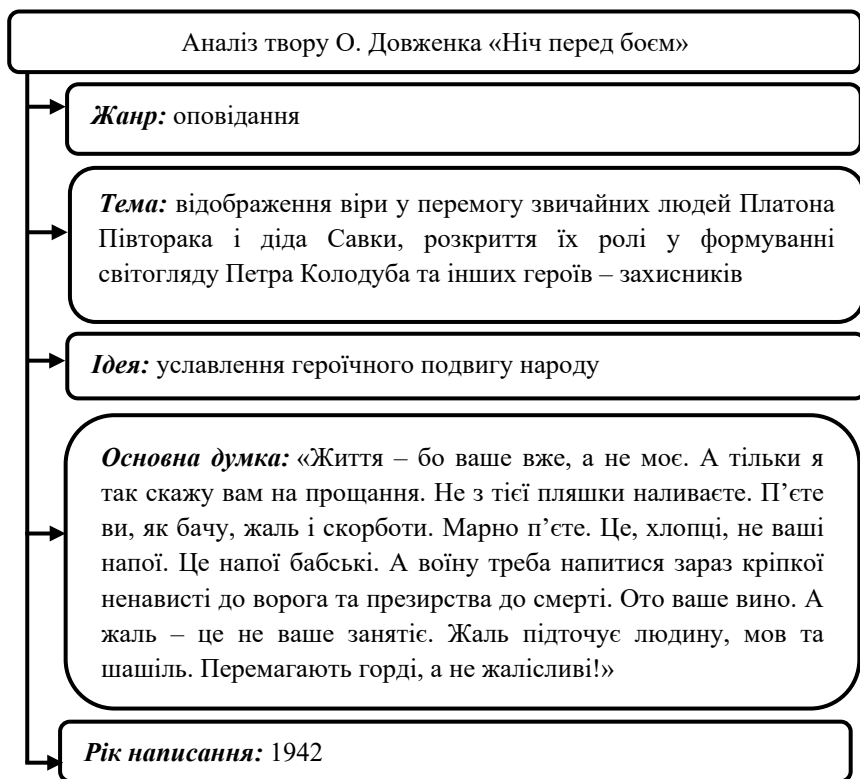

Рис. 1. Аналіз твору О. Довженка «Ніч перед боєм»

Оповідання чарує, захоплює суворістю правдивістю кожного слова й патріотизмом. Тут немає незвичайних ситуацій. І в той же час новела виключно романтична [6, с. 4]. Звичайно, романтичність оповіді позначається й на формі твору. Справді, трагедійні ситуації, героїчні дії персонажів – все це вимагає динамічного діалогу, експресивної мови, великої психологічної наснаги. В композиційних обрисах Довженкової новели відчувається далекий відгомін розповідної манери Марка Вовчка [9].

Фабула оповідання «Ніч перед боєм» нехитра, і цим підкреслюється природність, правдивість епізоду. Перед боєм молоді

танкісти розпитують свого командира Петра Колодуба про «внутрішній секрет» його героїзму. Командир поступово розкриває таємницю своєї безстрашності, причиною якої є двоє радянських людей – українські діди Савка і Платон. Під час відступу радянських частин вони під вогнем ворожої артилерії перевезли Колодуба та інших бійців через Десну, а потім героїчно загинули, потопивши великий човен з фашистами (рис. 2).

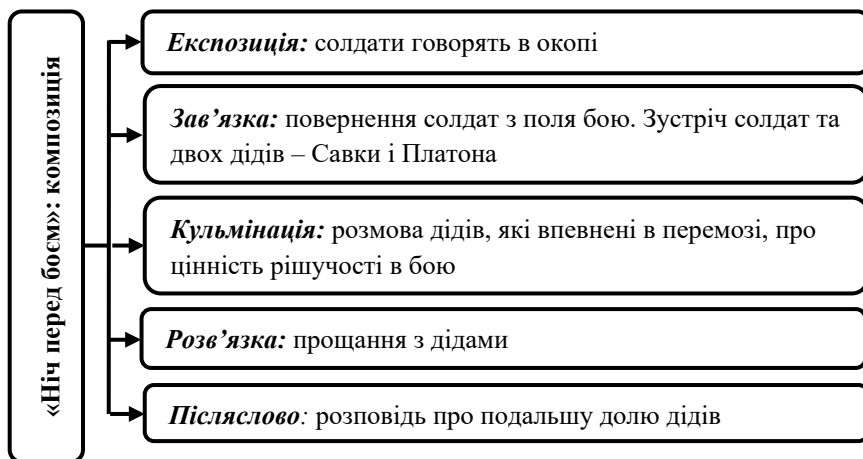

Рис. 2. Композиція твору О. Довженка «Ніч перед боєм»

Героїзм дідів, що, ризикуючи життям, день і ніч перевозять під обстрілом наших бійців, їх патріотизм, щире уболівання за долю Радянської влади, армії, їх самовідданість і мужність – все це здебільшого подано в підтексті. Письменник підкреслює буденність, приправлену гумором та іронією скромність дідів під час подвигу [8, с. 46].

Суто народні риси дідівського характеру – статечність, спокій і розважливість в найскладніших ситуаціях, оця зовнішня безпечність, флегматичність – ще більше підкреслюють мужність рибалок, їх зневагу до смерті. «Ми йшли стежкою мовчки у густих лозах. Діди йшли попереду з сітками і хропачами дуже повільно, ніби на звичайну нічну рибну ловлю, і, здавалося, не звертали жодної уваги ні на гарматну

стрілянину, ні на рев німецьких нахабних літаків, – одне слово, весь німецький фейерверк, що так замучив нас за останні дні важкого відступу, для них ніби не існував зовсім» [2, с. 417].

Витримка, байдужість до небезпеки заспокійливо впливали на знервованих, стомлених бійців. Разом з тим в оцій незвичайності, байдужості до смерті, зневазі до всякої небезпеки вже відчувається романтичне наснаження образів [4, с. 53]. Письменник приділив велику увагу мовній характеристиці героїв. Одному з дідів хочеться, скажімо, присоромити тих, що відступають; робить це він просто і делікатно, використовуючи традиційні засоби іронії, що полягають в удаваному непорозумінні: «Еге-ге! Щось ви, хлопці, не той, не як його, не туди, неначе, йдете, – сказав дід Савка і хитро подивився на нас. – Одежка ось нова, і торбочки, і ремні, еге, і самі ось молоді, а звертаєте наче не туди, га?!» [2, с. 412]. Синтаксис монолога, його лексика, зменшувальна форма іменників – все це вдало вихоплено з народно-розмовної стихії. Тому образи дідів такі живі, рельєфні, зримі. Коли постаті героїв-рибалок романтично піднесені, то епізодичні постаті боягузів окреслені сатирично. В оповіданні нещадно картались різні панікери та страхополохи [3, с. 96].

Новела «Ніч перед боєм» пройнята пафосом гніву до ворогів, цим вона перегукується з віршем П. Тичини «Весна», де поет у тяжку годину проголошує бойове кредо: «Не плач Ієремії, а безпощадний гнів богатирів». В новелі у відповідь на слова бійців про те, що «біль і жаль» роздирають душі воїнів, дід Платон говорить: «П'єте ви, як бачу, жаль і скорботи. Марно п'єте. Це, хлопці, не ваші напої. Це напої бабські. А воїну треба зараз крепкої ненависті до ворога та презирства до смерті. Ото ваше вино. А жаль – це не ваше занятіє. Жаль підточує людину, мов та шашель. Перемагають горді, а не жалісливі» [2, с. 415]. Цим твором автор засвідчив свою майстерність, якою буде пишатися наступне покоління, читаючи твір.

Отже, можна із впевненістю говорити про те, що творчість О. Довженка формувалася у процесі розуміння та пізнання світу в цілому, філософських тенденціях, історичних фактах, життєвих перипетій. З художнього доробку письменника зрозуміло, що його творчість є частиною національної культури ХХ століття, оскільки письменник піднімав актуальні питання тогочасної дійсності, торкався цікавих деталей для розкриття неповторності українського народу, конкретного персонажу. Творчість О.Довженка містить у собі трагізм, який можна пропускати через читача акцентуючи увагу на психологізмі. У кіноповідях та оповіданнях О.Довженка можна виокремити наявність героїчного та трагічного, духовне та культурне надбання українського народу, філософічність та естетизм.

Література

1. Дворецька Ю. Олександр Довженко – перший поет кіно. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2012. № 26. С. 38–39.
2. Довженко О. П. Кіноповіді; оповідання. К.: Наукова думка, 1986. 710 с.
3. Коба С. Л. Олександр Довженко. Життя і творчість. К.: Дніпро, 1979. 197 с.
4. Короготський Р. Довженко: вчора, сьогодні, завтра в країні національної культури. *Дивослово*. 2001. № 5. С. 52–54.
5. Кочерган Ю. Ф. Олександр Довженко. Проблеми майстерності: монографія. Львів: Вища школа. 1983. 119 с.
6. Медвідь Н. Особливості концепції національного буття в повоєнній творчості О. Довженка. *Сіверянський літопис*. 1998. № 4. С. 3–10.
7. Суховій Л. А., Шарова Т. М., Шаров С. В. Особливості кіноповіді О. Довженка «Україна в огні»: бачити, чути, відчувати». *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету (серія Філологія)*. 2019. Вип.

40. Том 1. С. 97–100.

8. Троша Н. Концепт історії через призму літературної творчості О. Довженка. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету*. Філологія. 2014. Вип. 8 (2). С. 45–48.

9. Шарова Т. М., Шаров С. В., Солоненко А. М. Видатні особистості української словесності. Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2018. 254 с.

10. Sharova T., Posadna T. Самобутність та оригінальність української прози 20-30-х років ХХ ст. *Scientific Proceedings of Ostroh Academy National University. Philology Series*. 2018. Т. 2. № 69. С. 239–242.

ЮРИДИЧНІ НАУКИ

GENDER APPROACHES IN TEACHING LEGAL DISCIPLINAS

Andrusiak I. P.,

Candidate of Juridical Sciences,

Associate Professor of the Department of Theory,

History and Philosophy of Law

Lviv Polytechnic National University

Lviv, Ukraine

In modern Ukraine, gender education is in the process of formation, and the introduction of a gender component in the system of higher education takes place sporadically, mostly in establishments of social-humanitarian type, due to the activity and enthusiasm of individual teachers, for initiatives of public organizations and at support of international organizations.

Civil society needs well-educated professionals and specialists who have the knowledge, abilities and skills which are required by a labour-market, and also that allows thoughts that are free of stereotypes, which enables them to find more effective solutions. In addition, the ability to analyze social processes, the understanding of the importance of human rights, and hence gender equality, is a guarantee of the education of young people as conscious citizens. Civil society in Ukraine needs a new highly skilled graduate from university or college: will require the proper to itself relation, demonstrate the same respect and support in relation to the inferiors, creating terms for their self-realization, regardless of gender.

Implementation of gender equality policy is reflected in various spheres of public life. However, efforts in many areas are not effective without

changes in the field of education that should provide the necessary intellectual and social potential for the development of society.

It should be noted that most teaching staff, even in leading universities, do not turn to gender knowledge and practice in their daily professional activities. Even more, some teachers generally regard gender issues as artificial and fictitious, thus forming the corresponding negative settings for students. Gender awareness and gender sensitivity should become mandatory components of the teacher's professional competence.

Particular attention in gender studies should be drawn to the problems of the presence of women in the economic life of society, the access of women to resources on an equal footing with men, the combination of career growth of women and motherhood.

In order to achieve career growth, a woman needs to overcome many obstacles to achieve the desired - decent pay, access to leadership positions. A large-scale hypothesis was obtained from the "glass ceiling". In the context of this concept, we mean the invisible but real obstacle which a woman-leader encounters in trying to reach the peaks of success.

The Polish scholar of gender issues, Agneshka Graff, in his polemic work "World Without Women", convincingly argues that women in the country of the mother-polka have been removed from the language, law, social life, from the whole sphere of public consciousness. A woman-politician in Poland is in a difficult stage of becoming. Here's how A. Graff describes this difficult path: "The conviction that" manhood "is the determination, consistency and courage, so widespread, that it has grown into a culture that itself pervades the tongue. The word "man" has become a convenient imaginary reduction, indicating a human being that is suited to politics. This reduction, as can be seen from the debate in the semi, is clear and pleasant to everyone. Let's try to think who the imaginary reduction to "woman". So, it turns out that "woman" is not an imaginary reduction. This concept, if appearing in the political context,

immediately requires clarification. Only a man is in politics "simply", a woman must be justified for his stay in the sphere of power. Or otherwise: the politician must be justified for femininity. Because, referring to femininity, refer to another, alien, to deviation from the norm. All that I will say about a woman-politician will be colored article - female. And it is stiff, shameless, conflicts with the fact that its own is obvious" [1, p. 35].

In order to overcome the "glass ceiling", a woman must perform many more tasks at work, compared with her man, proving that she is a good specialist; a woman more often than a man performs work that is not paid (solving conflicts, conducting a variety of reporting). Women work as low-level and middle-level employees in many industries, but rarely become the first persons in institutions and organizations or businesses. The report on the results of the statistical analysis conducted to highlight the gender distribution of the heads of legal entities and private entrepreneurs in Ukraine indicates that women are in managerial positions only in certain types of activities. "Among legal entities, education is the only branch headed by women predominantly (71 % of women leaders), it has 44 thousand enterprises and organizations. Some types of activities, where the organizations are headed mainly by women, are accounting and auditing, tourism, beauty salons, concert halls, trade unions, social assistance institutions. Speaking about the most common types of activities, women leaders are significantly more than 60 % more pre-school and general secondary education and union activities" [2, p. 25].

The report further states: "The activities of female executives and entrepreneurs are more likely to be related to the areas for which women in the household and community traditionally have been responsible: childcare, cooking, clothing (and also retailing of food and clothing), care on appearance, home care and hospitality, leisure (art and recreation), cost accounting (rather Ukrainian feature), community assistance and welfare (social assistance, trade unions) [2, p. 31]. So, there are secretaries, teachers, cleaners, nurses,

educators, nurses. These are employment areas where there is great responsibility and low wages. And all these professions have female endings. Having read these statistics, it is impossible to disagree with Gert Nagel-Doecekal, a professor at the University of Vienna, "the expression" women's professions "signals that in the first place the question is not about the skills and interests of an individual who wants to get a professional education or find a job, but about her sex. From the point of view of women, this means: because my body has female sexual characteristics, then I expect that when choosing a profession, I will move only within a certain spectrum. And although I meet the requirements of many areas of activity, I - if not legally, then practically - completely exclude from them, exclude, because they are considered to be male domains. If I try to break these restrictions, social sanctions are immediately applied, and my behavior is called "non-teen" [3, p. 22]. Further the researcher emphasizes that "those who defend the gender division of social roles, repel from the fact that the structure of society can be justified, referring to" nature ". They try to create an impression of an indisputable argument; that is, when the "sexual system" turns out to be "natural", it is considered undoubted. And according to which the "nature of a woman" she should choose a household or a profession with a pronounced curative emphasis, for example, in the field of care for patients "[3, p. 22-23].

It should be understood that changes to such a situation are possible only under certain conditions, among them should be noted the deepening of research work on the development of mechanisms for adaptation of international norms and standards for ensuring gender equality to the national features and traditions of the Ukrainian people, with the delineation of the positive and progressive that is in in this sphere, with reactionary, retrograde, patriarchal; establishment of the idea of gender equality as a component of human rights; introduction of gender approaches in teaching the whole spectrum of legal disciplines, with a separate in-depth study of the essence of

the idea of gender equality, mechanisms for its implementation and provision, importance for the democratic and legal development of society.

The decisive role of the legal aspect of gender equality is determined by the role and importance of law in regulating social relations. The specificity of this role lies in the dynamism of law compared with social norms such as morals, customs, traditions, religious norms. This allows to consolidate certain norms at the legislative level, regardless of the fact that a certain part of society can not perceive them. An example is the legislative limitation of the length of working time for women and children, or the prohibition to involve them in certain types of work.

In contrast to the regulation of relationships between different age groups of society, where age affiliation changes over time, the sexual identity of a person remains unchanged throughout life. Young and strong, over time, naturally became old and infirm, so they were interested in the corresponding social status. As a result, virtually all religious, moral or ethical systems developed by mankind during its existence contain in one form or another the idea of respecting, caring and caring for them. As for the relationship between the articles, then the situation is completely different. Given the effect of various factors, a situation is created where women, by definition, Simon de Beauvoir, are "the second sex" [4]. The male part of mankind, "the first sex", does everything to transform the gender division of mankind into a form of social gender discrimination. As in the case of the age-old division of society, all ideological social concepts (religion, traditions, morals) were directed at it, with the only difference that their creators, almost exclusively men, perceived the world from the standpoint of their own interests and values systems, issuing them for universal.

Kateryna Levchenko, Governmental Commissioner for Gender Policy in Ukraine, said: "We can, as much as we want, not mentioning the word" gender", to exclude it from the law, and we will not go away from the fact that

the gender relations in society are: there is gender discrimination, there is pressure stereotypes. And there is gender equality. All these processes in Ukraine are already taking place, and they can not be denied. This is like saying, that there is no sun, because we can not touch it" [5].

The law-making activity of Ukraine is now actively aimed at ensuring equal participation of women and men in the adoption of socially important decisions, equal access to economic and human resources, the creation of legal acts in the field of gender equality, through which the legal system introduces legal norms for the provision of equal rights, rights and opportunities of women and men. Ensuring and strengthening gender equality, as an indicator of the successful development of modern society, should be one of the priorities in the activities of state authorities, political parties, civil society. The introduction of gender approaches in teaching the entire spectrum of legal disciplines, with a separate in-depth study of the essence of the idea of gender equality, the mechanisms for its implementation and provision, will help the society to understand the problems that focus on the biological status, socio-cultural, economic and power relations, restrictions and coercion society and their mutual influence.

References:

1. Graff, Agneshka. World without women: gender in polish social life. / Translated from polish K. Zvarych – Lviv: Achilles 2005. 234 s.
2. Women and men in leading positions in Ukraine. Statistical analysis of open data of the EDRPOU. September 2017 Link:
http://www.un.org.ua/images/documents/4554/Women_Men_Leadership_Ukraine_EN.pdf
3. Nagl-Docekal Hertha. The philosophy of feminism: outcomes, problems, perspectives. Lviv: Achilles, 2011. 276 p.

4. Beauvoir Simon de. The second sex. In 2 t. T. 1. Kiev: Fundamentals, 1994. 390 p.
5. Irina Virtosu: "Do not like gender?" You just can not cook it! ": A recipe from Kateryna Levchenko. Center for Human Rights Information. Link: https://humanrights.org.ua/material/rozmova_pro_ce_abo_10_faktiv_pro_jendemu_politiku_v_ukrajini

ЗАСТОСУВАННЯ ДО НЕПОВНОЛІТНІХ ПРИМУСОВИХ ЗАХОДІВ ВИХОВНОГО ХАРАКТЕРУ

*Каццишина В. О.,
магістрантка кафедри кримінального права і процесу
Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки
м. Луцьк, Україна*

З кожним роком кількість неповнолітніх, до яких застосовуються примусові заходи виховного характеру збільшується, що свідчить про актуальність даної теми та потребу додаткового аналізу. Все більше науковців звертають увагу на необхідність оновлення вітчизняної системи примусових заходів виховного характеру.

Метою дослідження є застосування до неповнолітніх правопорушників примусових заходів виховного характеру.

Вчені та практики виступають за те, щоб до неповнолітніх правопорушників застосовувалися різні психологічні і педагогічні заходи впливу. Варто не покарати, а зробити все для того, щоб відновити їх в правах чесною, законслухняною людини і громадянина через звичайне середовище, частіше всього, використовуючи заходи виховного

характеру, особливо якщо це стосується дітей і підлітків у віці від 12 до 18 років. Тому доцільно застосовувати до неповнолітніх правопорушників виховні, педагогічні і психологічні заходи впливу.

Згідно чинного законодавства до неповнолітнього застосовуються такі примусові заходи виховного характеру: 1) застереження; 2) обмеження дозвілля і встановлення особливих вимог до поведінки неповнолітнього; 3) передача неповнолітнього під нагляд батьків чи осіб, які їх замінюють, чи під нагляд педагогічного або трудового колективу за його згодою, а також окремих громадян на їхнє прохання; 4) покладення на неповнолітнього, який досяг п'ятнадцятирічного віку і має майно, кошти або заробіток, обов'язку відшкодування заподіяних майнових збитків; 5) направлення неповнолітнього до спеціальної навчально-виховної установи для дітей і підлітків до його виправлення, але на строк, що не перевищує трьох років [1]. Вказані заходи мають не карний, а суто виховний за своїми функціями та спрямованістю характер, але, разом з тим вони все ж таки передбачають певні негативні наслідки для неповнолітньої особи, яка скоїла злочин. Покарання повинно відповідати вчиненому особою діяння, з метою досягнення справедливості, виховання винного, але і не повинно бути занадто м'яким, оскільки необхідно показати неповнолітньому негативність наслідків його дій, для розуміння і неприпустимості вчинення таких дій в подальшому.

Першим заходом виховного характеру є застереження. Захід полягає в осуді поведінки неповнолітнього від імені суду, попередженні про неприпустимість порушення закону в подальшому. Застереження має на меті перевиховання правопорушника, проте не завжди достатньо ефективний, оскільки не призводить до повного усвідомлення неповнолітнім своєї вини та протиправності вчинених ним діянь. Необхідно зробити прогноз щодо доцільності і подальшої ефективності застосування примусового заходу виховного характеру, для цього суд

повинен володіти достовірною інформацією про особу неповнолітнього [2, с. 183]. Для оцінки перспектив виправлення неповнолітнього варто здійснити глибше дослідження особи шляхом залучення спеціалістів – соціальних працівників, педагогів, психологів, психіатрів для отримання відповідних даних про рівень психічного розвитку, особливостей його особистості.

У кримінальному кодексі України передбачено такий захід виховного характеру як обмеження дозвілля і встановлення особливих вимог до поведінки неповнолітнього. Обмеження дозвілля дозволяє відгородити неповнолітню особу, яка вчинила злочин від відвідування певних місць та спілкування з особами, які можуть схилити неповнолітнього до вчинення нових злочинів. Встановлення особливих вимог до поведінки неповнолітнього дає змогу утримати його від подальшого вживання наркотичних та психотропних речовин, повернути неповнолітню особу до нормального способу життя, сприяє позбавленню від алкогольної та ігрової залежності. Позитивним у цьому заході є те, що його застосування може сприяти попередженню вчинення нового злочину, проте не здатний у повному обсязі допомогти неповнолітній особі подолати прогалини у психічному розвитку. Неповнолітні потребують не тільки заходів з виховним впливом, але й таких, що мають освітній характер. Тому доцільно таке обмеження поєднувати з обов'язковим встановленням особливих вимог до поведінки, які повинні мати педагогічний вплив (наприклад, встановити обов'язок продовжити навчання).

До неповнолітніх найчастіше застосовується передача під нагляд батьків чи осіб, які його заміняють, чи під нагляд педагогічного або трудового колективу за його згодою, а також окремих громадян на їхнє прохання. Це зумовлено тим, що суди намагаються за можливості залишити дитину в сім'ї. Однак у сучасних умовах це малоефективний

захід виховного характеру, оскільки діти дедалі частіше виходять з-під контролю батьків, роль педагогічних і трудових колективів, як суб'єктів виховного процесу, суттєво знизилася. Можна погодитись з науковцями, які пропонують вилучити цей захід із переліку примусових заходів виховного характеру. Сімейним законодавством на батьків вже покладено обов'язок здійснювати догляд і виховання своїх дітей, тому передача неповнолітнього під нагляд батьків, як примусовий захід виховного характеру, видається дещо недоцільною, оскільки із закінчення строку застосування цього заходу батьки не позбавляються обов'язку здійснювати нагляд і контроль за своїми дітьми.

Ще одним заходом виховного характеру є покладення на неповнолітнього, який досяг п'ятнадцятирічного віку і має майно, кошти або заробіток, обов'язку відшкодування заподіяних майнових збитків. Головний недолік цього заходу це те, що не завжди неповнолітній має власний дохід, достатній для відшкодування шкоди. У законодавстві Швеції та Нідерландів передбачено, що на неповнолітнього може бути покладений обов'язок виконати будь-яку посильну роботу на користь потерпілої сторони з метою компенсації заподіяної шкоди [3]. Тому доцільно було б врахувати зарубіжний досвід і доповнити КК України положенням про те, що відшкодування збитків допускається і власною працею неповнолітнього.

Направлення неповнолітнього до спеціальної навчально-виховної установи для дітей і підлітків до його виправлення, але на строк, що не перевищує трьох років є досить суворим заходом. У Конвенції про права дитини, зазначається, що застосування до неповнолітнього правопорушника заходу впливу у вигляді направлення у виховну установу повинно бути крайнім заходом. Негативні наслідки цього заходу пов'язані з позбавленням волі, з ізоляцією від суспільства, відображаються на

неповнолітніх більшою мірою, ніж на дорослому, оскільки зачіпають неповнолітнього на початковій стадії розвитку його особистості.

На підставі вищевикладеного можна зробити висновок, що необхідно вдосконалити чинну систему примусових заходів виховного характеру з врахуванням існуючих недоліків. Це наблизить законодавство України до загальновизнаних міжнародних стандартів, що викладені у міжнародно-правових актах, які стосуються застосування до неповнолітніх заходів виховного характеру.

Література:

1. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page>.
2. Ященко А. М. Застосування заходів виховного характеру: теоретичний аспект / А. М. Ященко. // Право і суспільство. – 2014. – № 1. – С. 182–187.
3. Уголовный кодекс Голландии / Научн. ред. Б. В. Волженкин, пер. с англ. И. В. Мироновой. СПб.: Изд-во Юридический центр Пресс, 2000. 253 с.

PLACE AND NATURE OF PRECEDENT IN THE LEGAL SYSTEMS OF THE WORLD

Murska M. P.,

Student of the Faculty of Law

Ivan Franko National University of Lviv

Lviv, Ukraine

Precedent was recognized as sources of law in ancient Rome. The administrative precedents were the decisions of the praetors and magistrates, which were recognized as binding when considering similar cases[3, p. 512].

In the countries of the Romano-German legal system, jurisprudence is generally not beyond the interpretation of the law and is not recognized as an official form of law, since they refer to the concept that a court decision is binding only on the parties to the proceedings [10, p. 1167]. For these countries, it is a subsidiary source of law. In most of these matters, it is not so much the judgments in individual cases that are the generalizations of case law in certain categories of such cases. At the same time, we have to admit that in certain situations, judges "derive" the right directly from life and even compete with the legislature[1, p. 1038].

The jurisprudence in Romano-German countries is within the limits set by the legislator. The creation of jurisprudence is of limited nature because it does not have the same generality as the rule of law emanating from parliament. [5, p. 368]

In the hierarchical system of sources of law, in general, legal precedent is weaker in law than in law, but stronger than legal practice [9, p. 190]. Precedent refers to rather "old" sources. As it ages, it competes with legal custom, which sometimes leads to confusion between them. Their outward resemblance is based on the fact that they are created mainly by repeated repetition of the same position in time. The jurisprudence has largely embraced customs and, for many, has remained merely an interpretation of the general idea of justice. The formation of such a view was facilitated by the historical school of law, which recognized customs as the basis of law [11, p. 28]. As the concept of judicial precedent becomes definitive by the nineteenth century, his independence is no longer in doubt. Moreover, the legal precedent finally subordinates the legal custom, having the highest legal force. Of course, unlike precedent, it does not have a clear form of external expression. The sanctioning

of his state is mainly through the recognition of the custom of jurisprudence or by reference to it in law. Therefore, the legal custom can become a precedent if it is enshrined in the relevant enforcement act of the notified body [2, p. 613].

The subordinate attitude of the precedent to the law is manifested in the fact that the law can override the precedent and in the fact that judges give effect to a legislative act when they consider it to be adopted in due course. This is because the law is more abstract and regulates social relations in general and is not tied to a specific case as a legal precedent. Precedent may over time be accepted by the legislator and established as an official rule of law. The fact that almost a third of the world's population now lives in states where a precedent legal system is in place is significant [4, p. 1203].

Legal precedent is one of the leading sources of Anglo-American law. Within this type, a group of English law is distinguished (England, Northern Ireland, Canada, Australia, New Zealand, members of the British Commonwealth of Nations) and US law. The Anglo-American (common) law has historically developed in England and undergone several stages in its development[6, p. 573]:

The first period – the period of "Anglo-Saxon" law (preceding the Norman conquest).

The second period is the period of formation of the "common law", when it is approved in opposition to local customs (from 1066 to the establishment of the Tudor dynasty in 1485).

The third period is the period of development of the "common law", the formation of an additional legal system – the "right of justice". (1485-1832).

The fourth period is the period of widespread development of the "statutory law", the source of which is the acts of representative bodies, the strengthening of the importance of the state administration in law-making (from 1832 to the present) [3, p. 510].

Today in England there is a "common law", "a right of justice" and a "statutory law". Common law arose as a result of the activities of royal (Westminster) judges. The right to justice is a set of rules created by the chancellor's court to supplement, and sometimes to change, the common law system if it falls short of life. The chancellor never came into conflict with the rules of common law; on the contrary, he was obliged to show respect for the rules of that law and the activities of the royal courts [7, p. 780]. US case law is characterized by freedom, maneuverability, adaptability, inaccessibility. Depending on the circumstances, lawyers invoke the rigidity or flexibility of case law. Its flexibility is driven by the need to prevent overcoming differences between federal and state law. Precedent may also be created by lower authorities, but higher courts may override them if they are inappropriate. In order to prevent denial of justice, the importance of precedent for the enforcement and filling of the gaps in legislative regulation is recognized. For other countries of the Anglo-American type of legal system, the following features can be distinguished: In Australia, only the decisions of the Supreme Court and the Supreme Courts of States and Territories have precedent [2, p. 275]. They are obliged to follow all lower courts, and the supreme courts are not bound by their earlier decisions; In Ireland, the scope of case law narrows in direct proportion to the number of new laws issued; In New Zealand, the decisions of the higher courts are binding on both them and all lower courts; In Canada, high-level court decisions are taking precedent, but the primary source of law is law [7, p. 790].

Precedent without hesitation can be attributed to the sources of law, because it is the official documentary way of its expression, comes from the authorized entity, which gives the precedent legal binding value. Legal precedent has specific features and features that distinguish it from other sources of law: casuistic, plurality, inconsistency, inaccessibility, certainty,

dynamism, subjective nature of formation, arises mainly in the presence of gaps, contradictions in the law [8, p. 172].

References:

1. Gilmore G. Legal realism: its cause and cure // Yale L. J. – 2013. – V. 70. – P. 1037-1048.
2. Hathaway O. A. Path dependence in the law: the course and pattern of legal change in a common law system // Iowa L. Rev. - 2011. – V. 86. - P. 601 – 665.
3. ReE.D.StareDecisis/ReE.D.// F.R.D. – 2012. – V. 79. – P. 509 – 519.
4. Lindquist S. A. Empirically testing Dworkin's chain novel theory: studying the path of precedent / Lindquist S. A., Cross F. B. // N.Y.U. L. Rev. – 2015. – V. 80. – P. 1156 – 1206.
5. Maltz E. The Nature of Precedent / MaltzE.//N.C.L.Rev.–2012.–V.66.–P.367– 393.
6. Schauer F. Precedent / Schauer F. // Stan. L. Rev. – 2013. – V. 39. – P. 571 – 605.
7. Algero M. G. The sources of law and the value of precedent: a comparative and empirical study of a civil law state in a common law nation / Algero M. G. // La. L. Rev. – 2015. – V. 65. – P. 775 – 822.
8. Wacks R. Law: a very short introduction / Wacks R. – Oxford : Oxford University Press, 2018. – 172 p.
9. Dinwiddy J. R. Bentham: selected writings (p.54) / Dinwiddy J. R. – Stanford: Stanford University Press, 2014. – 190 p.
10. Knight K. M. The total and absolute pollution exclusions are neither total nor absolute, at least for now: Doerr v. Mobil oil corporation / Knight K. M. // Loy. L. Rev. – 2017. – V. 47. – P. 1153– 1174.
11. Markel A. W. Law in translation: Language, Legitimacy and Conflicts of Law / Markel A. W. // Ariz.Att'y. – 2018. – V.44–JUN. – P. 24– 30.

ХАРАКТЕРИСТИКА СУБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ ВБИВСТВА ЧЕРЕЗ НЕОБЕРЕЖНІСТЬ

Олещук Я. В.,

студент навчально-наукового інституту

заочного та дистанційного навчання

Національна академія внутрішніх справ

м. Київ, Україна

Поняття необережної вини в кримінальному праві, у порівнянні з поняттям умисної вини, законодавець формулює з урахуванням ставлення винного лише до наслідків свого діяння (ст. 25 КК України) [1 с. 78-79]. Тобто закон взагалі не закріплює вимогу встановлювати ставлення правопорушника до свого діяння. Однак існує теза про передбачення самої можливості настання суспільно небезпечних наслідків. У цьому і вбачається якісне розходження між умислом і необережністю і за формою законодавчого викладу, і за суттю.

Саме по собі поняття необережності є неоднорідним, воно складається з двох її видів – злочинної самовпевненості і злочинної недбалості. Ст. 25 КК України, визначаючи обидва види необережності, не вказує їх загальних ознак. Навпаки ж, у літературі досить часто підкреслюється відмінність злочинної самовпевненості від злочинної недбалості, і, з іншого боку, подібність злочинної самовпевненості і непрямого умислу [2, с. 264-272].

Важливість дослідження суб'єктивної сторони вбивства через необережність полягає в тому, що ознаки останньої мають вирішальне значення для правильної оцінки суспільної небезпеки вчиненого діяння, відмежування вбивства через необережність від інших посягань на життя, правильної кваліфікації злочину і призначення покарання за його

вчинення. Проте аналіз складу вбивства через необережність не може бути вичерпаний тільки аналізом його суб'єктивної сторони.

Зазначимо, що:

1. Злочинна самовпевненість і злочинна недбалість при вбивстві через необережність мають єдині психологічні і соціальні корені, породжуються однаковими негативними рисами особи – недостатньою обачністю й уважністю.
2. Іншою загальною ознакою є відсутність в особі усвідомлення суспільно небезпечного характеру своєї дії чи бездіяльності.
3. Загальне виявляється й у наявності двох критеріїв необережного вбивства: об'єктивного і суб'єктивного, котрі обмежують рамки необережної вини в обох її видах.

При вбивстві в результаті злочинної самовпевненості винна особа передбачає можливість настання суспільно небезпечного наслідку своєї дії чи бездіяльності у вигляді смерті іншої особи, проте легковажно розраховує на його відвернення (ч. 2 ст. 25 КК України). Визначаючи інтелектуальний момент злочинної самовпевненості, законодавець вказує лише на передбачення можливості настання суспільно небезпечних наслідків і не згадує про усвідомлення особою суспільно небезпечного характеру діяння, на відміну від визначення умислу. Це дало підставу деяким вченим стверджувати, що при аналізованому виді необережності в особи відсутнє усвідомлення небезпеки самого діяння [3, с. 87], а іншим, навпаки, – що особа усвідомлює суспільну небезпеку своїх дій [4, с. 111].

Також, потрібно зазначити, що аналіз суб'єктивної сторони вбивств через необережність дозволяє виділити три групи мотивів, якими керувались у своїй поведінці винні:

- 1) негативні – суспільно небезпечні, соціально осуджувані мотиви (лихацтво, бешкетництво, хуліганські спонування, прагнення показати своє молодечтво, бажання завоювати авторитет в оточуючих);

2) позитивні – соціально схвалювані, суспільно корисні мотиви, що самі по собі із соціально-моральних і правових позицій заслуговують позитивної оцінки, розглядаються законом і враховуються судом як пом'якшуючі обставини при індивідуалізації покарання (виробнича необхідність, бажання швидше і краще виконати роботу, надати послугу, допомогу);

3) нейтральні – мотиви, що не впливають на відповідальність особи (розрахунок на правильні дії інших осіб і предметів, на сприятливі фактори ситуації, цікавість, бажання відпочити, пополювати).

Мотив вбивства через необережність не завжди виражає переконання і погляди особи. Іноді мотив не лише не характерний для особи, а й несумісний з нею. Особи з позитивною спрямованістю в деяких випадках можуть керуватись негативними або нейтральними мотивами, і навпаки.

Розмежування видів необережної вини має практичне значення. Їх правильне встановлення при вчиненні вбивства з необережності необхідно для кваліфікації вчиненого, визначення ступеня вини при індивідуалізації покарання, урахування властивостей особи в процесі визначення профілактичних заходів впливу щодо неї, встановлення кола обставин, що підлягають доведенню.

Література:

1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / Д. С. Азаров, В. К. Гришук, А. В. Савченко [та ін.] ; За заг. ред. О. М. Джужі, А. В. Савченка, В. В. Чернея; НАВС. – К.: Юрінком Інтер, 2019. – 1064 с.
2. Утевский Б. С. Вина в советском уголовном праве. – М.: Гос. изд. юрид. лит., 1950. – 320 с.
3. Тихонов К. К вопросу о разграничении форм виновности в советском уголовном праве // Правоведение. – 1963. – № 3. – С. 87–90

4. Нерсесян В. А. Некоторые проблемы неосторожной формы вины // Советское государство и право. – 1989. – № 3. – С. 110–114.

CASE "UKRAINE V. RUSSIAN FEDERATION". JURISDICTION OF THE INTERNATIONAL COURT OF JUSTICE

Polivanova O. M.,

Candidate of Juridical Sciences,

Associate Professor of the International and

Comparative Law Department

Kyiv University of Law of the National

Academy of Sciences of Ukraine

Kyiv, Ukraine

ORCID: 0000-0002-5670-8900

Golodnikov Ya. O.,

Student of the Private secondary educational establishment

of III level Liceum "International dimension"

LLC Private Secondary educational establishment of III level

Liceum "International dimension"

Vasylkiv, Ukraine

The case “Application of the International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism and the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination (Ukraine v. The Russian Federation)” was initiated by the Application of Ukraine filed to the Registry of the International Court of Justice (ICJ, Court) in accordance with the Charter of the United Nations [3], Statute of the International Court of Justice [7] and the

Rules of the Court [6] on January 16, 2017 [1]. On November 8, 2019, as a result of the preliminary objections raised by the Russian Federation on September 12, 2018, on the Court's jurisdiction and the admissibility of the claim, the ICJ in its Judgment rejected the preliminary objections of the Russian Federation (Judgment) in favor of Ukraine (§ 134 of the Judgment) [2]. In the Judgment, the Court identified the subject-matter of the dispute between the parties (§§ 23-37) and established its jurisdiction *ratione materiae* in accordance with art. 24.1 (§§ 64, 77 of the Judgment) [2] of the International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism (ICSFT) [4] and art. 22 (§§ 97, 121 of the Judgment) [2] of the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination (ICERD) [5] on the bases invoked by Ukraine (§§ 33-37) [2].

Ukraine v. Russia case has been brought by Ukraine after the events that have taken place in the east of our state and in the south – in the Crimea since the spring of 2014 and on which parties have different views (§ 23 of the Judgment) [2]. The Court noted that issues of purported “aggression” of the Russian Federation against Ukraine, or “unlawful occupation” of the territory of Ukraine by the Russian Federation, as well as the proclamation of the status of the Crimea by the Court are not within the subject-matter of dispute in the present case (§ 29 of the Judgment) [2]. In respect of the events in eastern Ukraine, the applicant initiated proceedings only under the International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism. In Crimea, Ukraine’s claims are based solely on the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination (§ 30 of the Judgment) [2].

As to the Judgment, for the determination of the Court's jurisdiction *ratione materiae* in the dispute under art. 24.1 of the ICSFT it is crucial to clarify whether a dispute between the parties concerns the interpretation or application of the relevant Convention (§ 56) [2]. Having interpreted the ICSFT provisions, the Court found that the actions of the Russian Federation contested

by Ukraine fall within its scope. The Court, thus, dismissed the RF's objection to the *ratione materiae* jurisdiction under the ICSFT (§ 64 of the Judgment) [2]. As the parties had made a genuine attempt to settle the dispute and since the dispute could not be resolved by negotiations within a reasonable time, the Court stated that Ukraine had satisfied the procedural precondition for art. 24.1 of the ICSFT application (§ 77 of the Judgment) [2].

In order to determine jurisdiction *ratione materiae* of the Court under the ICERD, it was essential for the Court to be convinced that the RF's measures of which Ukraine complains fall within provisions of the ICERD (§ 94 of the Judgment) [2]. Considering that both parties agreed that Crimean Tatars and ethnic Ukrainians in Crimea constitute ethnic groups protected under the ICERD and based on the provisions of the ICERD interpretation, the Court found that the measures of the Russian Federation challenged by Ukraine were capable of having adverse effect on enjoyment of certain rights protected under the ICERD (§ 95 of the Judgment) [2]. These measures fall within provisions of the Convention. Therefore, the Court concluded that Ukraine's claims fall within the scope of the ICERD (§ 97 of the Judgment) [2].

Determining whether the procedural preconditions under art. 22 of the ICERD have been met, the Court had to define whether two preconditions enshrined in the article are alternative or cumulative (§ 106 of the Judgment) [2]. By application of rules of customary international law on treaty interpretation, the Court found that art. 22 of the ICERD imposes alternative preconditions for the Court's jurisdiction (§ 113 of the Judgment) [2]. As the dispute between the parties was not referred to the Committee of the Convention, the Court examined whether the parties attempted to negotiate settlement to their dispute (§ 116 of the Judgment) [2].

The Court found that there has been a failure of negotiations between the parties and those negotiations had become futile or deadlocked by time Ukraine filed its application to the Court under art. 22 of the Convention (§ 120

of the Judgment) [2]. Accordingly, the procedural preconditions for the Court's jurisdiction under art. 22 of the ICERD are satisfied in the circumstances of this case. As a result, the Court has jurisdiction to hear Ukraine's claims based on the ICERD (§ 121 of the Judgment) [2].

Based on established jurisdiction, the Court will be able to make a final determination solely on whether by its actions (inaction) the Russian Federation has breached its international legal obligations under the conventions mentioned above – within the limits set out in the claim of Ukraine.

In view of the subject-matter determined by the Court, the ICJ deciding on the merits of the case will, first, establish whether under the International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism the Russian Federation was required to take measures and cooperate in the prevention and suppression of alleged terrorism financing in the context of events in eastern Ukraine and, if so, whether the Russian Federation has breached such obligations. Secondly, the Court will determine whether the respondent violated its international legal obligations by discriminatory measures applied, based on Ukraine's position, against the Crimean Tatar and Ukrainian communities in the Crimea. The Court's finding on the the violations of the abovementioned international treaty rules will result in the Russian Federation being held liable, including in the forms of immediate termination of these violations, the resumption by the Russian Federation of the fulfillment of its international obligations under the discussed conventions, as well as compensation for losses, including those of financial kind – as it was claimed by Ukraine.

References:

1. Application of the International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism and of the International Convention on the Elimination

of All Forms of Racial Discrimination (Ukraine v. Russian Federation). Application instituting proceedings (filed in the Registry of the Court on 16 January 2017. Available at : <https://www.icj-cij.org/files/case-related/166/166-20170116-APP-01-00-EN.pdf> (accessed: 10.12.2019).

2. *Application of the International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism and of the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination* (Ukraine v. Russian Federation). Judgment of 8 November 2019. Available at : <https://www.icj-cij.org/files/case-related/166/166-20191108-JUD-01-00-EN.pdf> (accessed: 10.12.2019).

3. Charter of the United Nations. *United Nations*. Available at : <https://www.un.org/en/charter-united-nations/> (accessed: 09.12.2019).

4. *International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism*, UN General Assembly, 9 December 1999, No. 38349, available at: <https://www.refworld.org/docid/3dda0b867.html> (accessed: 17 December 2019).

5. *International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination*, UN General Assembly, 21 December 1965, United Nations, Treaty Series, vol. 660, p. 195, available at: <https://www.refworld.org/docid/3ae6b3940.html> (accessed: 17 December 2019).

6. Rules of the Court (1978) adopted on 14 April 1978 and entered into force on 1 July 1978. *International Court of Justice*. Available at : <https://www.icj-cij.org/en/rules> (accessed: 09.12.2019).

7. Statute of the International Court of Justice. *International Court of Justice*. Available at : <https://www.icj-cij.org/en/statute> (accessed: 09.12.2019).

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ СТАТУТНОГО (АКЦІОНЕРНОГО) КАПІТАЛУ

Янко М. В.,

магістрант кафедри підприємницького та корпоративного права

ДВНЗ «Київський економічний університет

імені Вадима Гетьмана»

м. Київ, Україна

Особливо актуальне дослідження теоретичних і практичних аспектів формування статутного капіталу акціонерного товариства (далі - АТ) на сучасному етапі розвитку економіки України, коли залучення капіталів в корпоративний сектор дозволить стимулювати економіку країни. Перспективи дослідження формування майнової основи господарської правосуб'єктності АТ полягає в його спрямованості на підвищення економічної ефективності господарювання і управління майном найбільших господарських організацій.

На сьогоднішній день питання формування статутного капіталу АТ, на жаль, не стали об'єктом належної уваги в українській доктрині господарського права. У вітчизняній науці практично відсутні фундаментальні дослідження, присвячені правовим аспектам формування майнової основи господарської правосуб'єктності АТ, монографії та підручники з господарського, цивільного, корпоративного права традиційно обходять ці питання стороною, а проблема формування статутного капіталу АТ лише частково піднімалася в наукових роботах, присвячених правовому статусу даного виду господарських організацій.

Хамініч С. Ю. зазначає, що статутний капітал носить постійний характер і є обов'язковою умовою створення і функціонування АТ у сфері господарювання, тобто служить «майновим фундаментом», на якому

базується господарська діяльність товариства. При цьому, особливий характер господарської правосуб'єктності АТ обумовив специфіку формування статутного капіталу таких суб'єктів господарювання [1, с. 66].

Погоджуємося, що порядок формування статутного капіталу АТ встановлюється законодавством та статутом товариства. При правовому регулюванні формування статутного капіталу АТ може застосовуватися загальне і спеціальне господарське законодавство, співвідношення між яким має істотне значення і проявляється в тому, що діють норми тільки загального законодавства про АТ, або тільки спеціальні норми (наприклад, при формуванні статутного капіталу корпоративного фонду), або регулювання одних і тих самих відносин здійснюється нормами як загального, так і спеціального господарського законодавства (наприклад, при формуванні статутного капіталу банку).

Формування статутного капіталу являє собою складний юридичний склад, який включає публічно та приватно-правові елементи – юридичні факти. Накопичення (настання) таких юридичних фактів у визначеній законодавством послідовності тягне настання правових наслідків – утворення майнової основи виникнення господарської правосуб'єктності АТ.

У свою чергу Чиж Н. М. зауважує, що факт участі у розміщенні акцій при формуванні статутного капіталу АТ має важливе значення для кожного із засновників товариства. Від розміру частки засновника в статутному капіталі АТ, який визначається вартістю його майнового вкладу до статутного капіталу, залежатиме у подальшому конкретний об'єм корпоративних прав та обов'язків такої особи як акціонера товариства.

Оплату вартості акцій, що розміщуються під час заснування АТ, засновники можуть здійснювати грошовими коштами, цінними паперами,

майном і майновими правами, нематеріальними активами, що мають грошову оцінку [3, с. 78].

При цьому, у юридичній літературі наголошується на можливих зловживаннях засновників під час розміщення акцій. Так, засновники мають можливість штучно завищувати ціни на акції, практично безконтрольно вносити як оплату за акції нематеріальні активи. Нерідко виділяють навіть таке поняття як засновницький прибуток, який становить різницю між сумою цін акцій, проданих засновниками, і реальним капіталом, що стоїть за акціями. Засновники у подальшому можуть продавати акції вище їх номінальної вартості або здійснювати відчуження акцій за номінальною вартістю, яка перевищує капітал, реально вкладений до підприємства [2, с. 4].

Ураховуючи значення, яке формування статутного капіталу має для створення і подальшого функціонування АТ як суб'єкта господарювання, а також увагу, яку законодавець приділяє формування статутного капіталу (регламентація порядку реєстрації випуску акцій при заснуванні АТ, встановлення вимоги оплати засновниками повної вартості придбаних акцій до дати затвердження результатів розміщення першого випуску акцій та ін.), вважаємо, необхідно законодавчо закріпити поняття «формування статутного капіталу АТ».

Отже, підводячи підсумки, слід наголосити на тому, що у чинному законодавстві України нормативне визначення поняття «формування статутного капіталу АТ» відсутнє, хоча процес формування статутного капіталу є основоположним для створення і діяльності даного виду господарських організацій.

Проведений аналіз дає підстави сформулювати визначення поняття «формування статутного капіталу» як внесення грошових та матеріальних внесків до складу майна АТ шляхом оплати першими

власниками акцій, які розміщуються при заснуванні АТ або при збільшенні його статутного капіталу.

Подальший розвиток правового регулювання формування статутного капіталу АТ в Україні, на нашу думку, необхідно здійснювати у напрямі його адаптації до права ЄС на основі загальноєвропейських стандартів, створення умов для залучення до формування статутного капіталу АТ іноземних інвесторів, у т.ч. шляхом розміщення акцій вітчизняних товариств за межами України, вирішення проблеми очищення ринку від АТ з ознаками фіктивності.

Література:

1. Хамініч С. Ю. Управління акціонерним капіталом у промисловості / С. Ю. Хамініч, Ю. О. Харланова // Економічний вісник університету. – 2015. Чиж Н. М. – Вип. 20/1. – С. 66–69.
2. Хорт Ю. В. Механізм захисту інтересів учасників акціонерних правовідносин через конструкцію статутного капіталу : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04 : Національна юридична академія імені Ярослава Мудрого. Х. : 2017. – С. 4.
3. Чиж Н. М., Дзямулич М. І. Особливості управління структурою власного капіталу акціонерних товариств // Економічний форум. – 2016. – С. 78–95.

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БАНКІВСЬКОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ ЯК СТРУКТУРНОГО ЕЛЕМЕНТА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Антоненко В. М.,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри управління і фінансово-економічної безпеки
Донецький національний технічний університет
м. Покровськ, Україна

Дердель В. В.,
магістрант кафедри управління і фінансово-економічної безпеки
Донецький національний технічний університет
м. Покровськ, Україна

Актуальність теми. Одним із найважливіших елементів, який може підвищити фінансову безпеку держави, є підвищення стабільності та розвитку банківського сектору проти зовнішніх і внутрішніх загроз. Забезпечення фінансової безпеки банківського сектору має велике значення для соціально-економічного розвитку країни.

В останні роки ми спостерігаємо втрату довіри між банками, що було і причиною, і наслідком погіршення урядової фінансової безпеки. Враховуючи фактор глобалізації, ми можемо побачити, що вітчизняна банківська система пов'язана з міжнародною банківською системою.

Слід зазначити, що у вітчизняній науковій літературі є лише декілька наукових публікацій, які стосуються правового регулювання

державної банківської безпеки. Цю тему розробили такі важливі вчені, як П. А. Герасимов [2], Е. О. Олейнікова [4], О. І. Хитрін [3].

У публікаціях згаданих науковців описана банківська безпека держави як стан відносин, але банківська безпека держави як структурний елемент фінансової безпеки держави навряд чи враховується. Враховуючи відомі нам результати досліджень, можна говорити про неадекватне обговорення проблем правової безпеки банківської справи.

Метою статті є визначення правової безпеки державної банківської безпеки як структурного елемента фінансової безпеки держави та її впливу на добробут громадян нашої держави.

Виклад основного матеріалу. Ми можемо бачити, що внутрішня фінансова безпека банків стає не лише національною, а й міжнародною проблемою. Міжнародна асоціація з банківської безпеки була заснована з метою боротьби з шахрайством, головна мета – полегшити обмін інформацією та взаємну підтримку, щоб запобігти заходам проти законної діяльності банків.

У цьому контексті ми робимо висновок, що всебічна фінансова безпека банківської системи загалом та окремих її структурних елементів є складною та різноманітною проблемою, яка потребує належного та всебічного правового регулювання. Законодавець лише включає нормативне визначення поняття «банківська безпека» в Наказі Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29 жовтня 2019 р. № 1277, який передбачає, що банківська безпека являє собою рівень фінансової стійкості державних банківських установ, що дає змогу ефективному функціонуванню банківської системи забезпечити землю та захист від зовнішніх та внутрішніх дестабілізуючих факторів незалежно від умов її функціонування.

Після поглибленого аналізу положень українського Закону «Про банки та банківську діяльність» [1] було зроблено висновок, що стаття 2

цього Закону матиме логічне завершення, якщо його доповнити визначенням «державна банківська безпека» із таким змістом: державна банківська безпека – це стан національних заходів щодо запобігання та попередження уявних та потенційних загроз функціонуванню державної банківської системи.

Ряд вчених досліджували фінансову безпеку банківської справи, наприклад, П. А. Герасимов висловлює позицію, що фінансова безпека банку визначається стійкістю та стабільністю фінансового стану банку, ступенем ефективності фінансово-господарської діяльності та ступенем контролю за зовнішніми та внутрішніми ризиками [2]. Водночас О. І. Хитрін розширює правове становище П. А. Герасимова, визначаючи фінансову безпеку банку як динамічний стан, в якому банк юридично та технічно здатний реально виконувати свої обов'язки, пропонує стійкий захист життєво важливих соціально-економічних інтересів громадян, економічних одиниць, суспільства та держави від негативних наслідків внутрішніх та зовнішніх загроз [3].

Думка Е. О. Олейнікової, яка пропонує розглядати банківську безпеку як стан найефективнішого використання корпоративних ресурсів банку, що відображається на найкращих значеннях фінансових показників щодо прибутковості, якості управління та використання основних та оборотних активів банку [4].

Ми бачимо банківську безпеку як умову, при якій задаються передумови прогресивного та ефективного функціонування банківської системи, збільшення розподілу прибутку та вирівнювання її функціонування для підвищення рівня соціально-економічного розвитку держави. За вищезазначених умов банківська діяльність максимально захищена від усіх видів руйнівних дій та фінансових ситуацій, які можуть статися як всередині, так і поза банківською системою держави. Тому ми схильні вважати, що банківська система є досить взаємопов'язаним

механізмом, тому її рівень нерозривно пов'язаний з фінансовою безпекою кожного банку. Навіть начебто незначні проблеми в банківській системі можуть мати фатальні наслідки для роботи окремих банків і, таким чином, підірвати безпеку банківської системи в цілому.

Залежність безпеки кожного окремого банку від рівня безпеки банківської системи, як правило, визначається різноманітністю інтересів суб'єктів ринку банківських послуг та значно обмеженими фінансовими резервами окремого банку, а також джерелами їх формування. Необхідно враховувати ризик банківського бізнесу в умовах фінансової кризи в країні та зростання рівня злочинності в кредитно-фінансовій сфері.

На нашу думку, банківську безпеку можна визначити як захист інтересів власників (інвесторів, партнерів) та управління банком, матеріальними активами та інформаційними ресурсами від внутрішніх та зовнішніх загроз. Безпека банку є складним за своєю суттю і включає безпеку банку як організації, безпеку дій банківського персоналу, безпеку ведення банківських операцій та безпеку інформації.

Докризовий період розвитку фінансової системи держави показав, що банківська система в Україні була однією з найпривабливіших галузей інвестицій. В умовах сучасної кризи конкуренція в банківському секторі значно зростає, а надійність та розвиток банківської системи в Україні безпосередньо залежать від ефективності діючих банків. У цих умовах здатність ефективно керувати доходами банків, тобто контролювати результати своєї діяльності, стає особливо важливою.

У банківському секторі високий рівень ризику діяльності, низький рівень капіталу в банках, велика частка проблемних позик і недостатній розвиток спектру банківських послуг. Вищезазначені фактори призводять до збільшення неплатоспроможності багатьох банків або до їх ліквідації, тобто до значного погіршення їх фінансової безпеки.

Зауважимо, якість послуг, що надаються вітчизняними банками, також погіршується [1].

До основних ризиків, що впливають на діяльність банків, належать:

- неповернення позик (переважно довгострокові іпотечні кредити);
- непередбачувані коливання національної валюти;
- неможливість вчасно розрахуватися з іноземними кредиторами.

Держава багато в чому допомагає боротися з кризою в банківському секторі. Зокрема, щорічно збільшується капіталізація українських банків, головним чином за рахунок припливу капіталу державних чи закордонних банків-партнерів. Незалежно від того, перспективи розвитку вітчизняної банківської системи залишаються негативними. Однак банківський сектор розвивається, хоч і не так швидко і безпечно, як хотілося б. Однак існує низка факторів, які можуть призвести до нової глибшої кризи в банківському секторі в Україні, зокрема зниження рівня безпеки та негативні структурні зміни банківських активів щодо фінансової безпеки.

У міжнародній практиці багато зроблено для протидії різноманітним загрозам безпеці для банків або мінімізації їх несприятливих наслідків. Однак ці питання потребують комплексного підходу до їх аналізу та систематичної розробки заходів для їх подальшого запобігання. Важливе значення мають реалізація принципів міжнародних угод «Базель II», які забезпечують кращу безпеку банківської діяльності та повинні зосереджуватися на двоступеневому управлінні банківською діяльністю, а саме на зовнішньому нагляді, контролі банківської діяльності та стимулюванні банків до розвитку внутрішніх систем індикаторів, та показників.

Фінансова стратегія забезпечення безпеки банку може розглядатися як система заходів стратегічного та тактичного планування,

що забезпечують максимальну платоспроможність, стабільність комерційного банку, а також можливість протидії фінансовим загрозам. Основною метою цієї стратегії має бути підвищення прибутковості банку та зміцнення його позицій на ринку банківських послуг.

Чинне законодавство має величезний вплив на стратегію безпеки банківської системи та на здатність адаптуватися до змін через управління банками. З боку уряду, основними напрямками застосування управлінських заходів для підвищення стабільності фінансового сектору є: 1. застосування центральним банком нових механізмів валютного регулювання; 2. посилити моніторинг якості капіталу, ліквідності та ризиків фінансових установ; 3. підвищення прозорості фінансових операцій; 4. підвищення реакції на регуляторні ризики.

Стратегія фінансової безпеки банків базується на економічних стандартах центрального банку. Основними заходами щодо обмеження негативного впливу загроз на стан банку повинні бути: 1. продумана кадрова політика; 2. участь банку в національних та регіональних проєктах; 3. підвищення ефективності та зниження витрат на банківські послуги; 4. аналіз контрагента; 5. представлення представників великих компаній та позичальників банку до керівних органів; 6. приділяти особливу увагу покращенню прозорості фінансового стану банку; 7. уникати залежності від політичних змін у країні.

У складних фінансових обставинах виникає підвищена потреба в додаткових заходах щодо подолання ризиків, пов'язаних з конкретною фінансовою ситуацією. Прикладом цього є відсутність внутрішніх джерел капіталізації, що зробило банки більш залежними від іноземних інвесторів.

Висновки. Для забезпечення фінансової безпеки банківської системи необхідні такі заходи:

- розробка механізмів заміщення зовнішніх ресурсів;

- розміщення бюджетних коштів у банківській системі та вилучення коштів у населення;
- розширення ресурсів банківської системи та інструментів її управління;
- регулювати рух капіталів у напрямку зняття обмежень надходження капіталу та посилення контролю над його відтоком за допомогою тінювих програм;
- поглиблення співпраці банку з центральним банком;
- посилення контролю за спекулятивними операціями;
- зменшити надлишок грошей, щоб обмежити вплив на місцеву валюту.

Актуальним завданням є створення всебічної мережі інструментів та регуляторів, за допомогою яких можна модернізувати фінансову безпеку банківської системи України з метою підвищення її стабільності на тлі криз.

Література:

1. Про банки і банківську діяльність: Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2121-19>.
2. Герасимов П. А. Экономическая безопасность банка: концептуальный подход / П. А. Герасимов // Банковские услуги. – 2018. – № 4. – С. 20-30.
3. Хитрін О. І. Фінансова безпека комерційних банків / О. І. Хитрін // Фінанси України. – 2019. – № 11. – С. 118-124.
4. Основы экономической безопасности (Государство, регион, предприятие, личность) / под ред. Е. О. Олейникова. – К.: Молодь, 2018. – 680 с.

РОЗВИТОК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ АСПЕКТІВ ДО АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ГРОШОВИХ КОШТІВ НА ТРАНСПОРТНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Бондаренко Н. М.,

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри статистики, обліку та економічної інформатики

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

м. Дніпро, Україна

Шевцова Д. С.,

магістрант кафедри статистики, обліку та економічної інформатики

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

м. Дніпро, Україна

В сучасних умовах динаміка управління фінансовим станом підприємства є доволі кон'юнктурною, при цьому зростає потреба в забезпеченні керованості ресурсами підприємства. В складі ліквідних ресурсів провідне місце приділяється грошовим коштам. Аналіз грошових коштів є однією з найбільш ризикованих ділянок на будь-якому підприємстві, тому існує потреба в побудові ефективної системи обліку, контролю та аудиту грошових коштів на підприємстві.

Від аналізу грошових потоків за даними Звіту про рух грошових коштів із залученням відповідних показників інших форм фінансової звітності інвестори очікують відповіді на запитання: яку суму вільних грошових коштів підприємство може виділити для розподілу між акціонерами; який рівень дивідендів на одну акцію варто очікувати у звітному періоді; яка динаміка цих показників порівняно з попередніми періодами; яке їх співвідношення з аналогічними показниками інших

підприємств; чи варто інвестувати кошти у розвиток цього підприємства, чи краще вилучити вже вкладені кошти для їх використання в інших цілях [1].

Під терміном «ефективне формування грошових коштів» слід розуміти таке надходження і витрачання грошових коштів, яке створює чистий грошовий потік та дає віддачу у вигляді чистого прибутку. Тому варто виявити збалансованість надходження і витрачання грошових коштів у загальному обсязі, вивчити динаміку показника чистого грошового потоку [2].

Об'єктом дослідження є ТОВ «С.М.І.Т.». ТОВ «С.М.І.Т.» функціонує у організаційно-правовій формі товариства з обмеженою відповідальністю в сфері пасажирського наземного транспорту міського та приміського сполучення. Станом на кінець 2018 року на ТОВ «С.М.І.Т.» працювало 155 особи.

Базовими напрямками аналізу грошових коштів підприємства є вертикальний та горизонтальний аналіз та коефіцієнтний аналіз. Для поглиблення аналізу ефективності використання грошових коштів підприємства запропоновано використання коефіцієнтів рентабельності грошових коштів, ділової активності їх обігу, факторного аналізу використання.

Проведемо дослідження стану грошових коштів, їх синхронності, достатності та ефективності використання на ТОВ «С.М.І.Т.» (табл. 1).

Дослідження стану та залишків грошових коштів на ТОВ «С.М.І.Т.» за 2016-2018 рр. вказує, що їх сума зростає з 3 до 19 тис. грн. на кінець 2018 року або на 16 тис. грн. (приріст на 533,33 %). При цьому грошові кошти не є визначальним компонентом оборотних активів ТОВ «С.М.І.Т.» за 2016-2018 рр., оскільки їх частка в складі оборотних активів підприємства зростає з 0,45 % у 2016 році до рівня 1,48 % у 2018 році

(приріст на 1,03 %), а в складі валюти балансу їх частка збільшилася на 1,04 % до рівня 1,39 %.

Через низькі залишки грошових коштів на ТОВ «С.М.І.Т.» за 2016-2018 рр. були наявні високі показники ділової активності грошових коштів, зокрема, коефіцієнт оборотності грошових коштів демонстрував скорочення на 1248,88 обертів або на 82,56 % до рівня 264 обертів грошових коштів за рік, при цьому тривалість одного обороту грошових коштів ТОВ «С.М.І.Т.» за 2016-2018 рр. зросла на 1,14 днів або у 4,73 рази.

Таблиця 1

Показники стану та ефективності використання грошових коштів на ТОВ «С.М.І.Т.» за 2016-2018 рр.

Показник	2016	2017	2018	Абсолютн е відхиленн я 2018 до 2016 (+,-)	Темп прирос ту 2018 до 2016, %
Гроші та їх еквіваленти, тис. грн.	3,0	10,0	19,0	+16,0	533,33
Оборотні активи, тис. грн.	673,0	1007,0	1285,0	+612,0	90,94
Баланс, тис. грн.	844	1121	1364	+520,0	61,61
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	4538,0	7263,0	5012,0	+474,0	10,45
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	314,0	32,0	50,0	-264,0	-84,08

Частка грошових коштів в складі оборотних активів, %	0,45	0,99	1,48	+1,03	-
Частка грошових коштів в складі валюти балансу, %	0,36	0,89	1,39	+1,04	-
Коефіцієнт оборотності грошових коштів, обертів за рік	1512,6 7	726,3 0	263,7 9	-1248,88	-82,56
Тривалість обороту грошових коштів, днів	0,24	0,50	1,38	1,14	473,44
Рентабельність грошових коштів, %	10466, 67	320,0 0	263,1 6	-10203,51	-

Джерело: складено автором за даними ТОВ «С.М.І.Т.»

Дані зміни рівня ділової активності вказують на потребу коригування фінансової політики стосовно управління грошовими коштами ТОВ «С.М.І.Т.». В той же час на 100 грн. грошових коштів в 2016 році було згенеровано 10466,67 грн. чистого прибутку, а в 2018 році – 263,16 грн., тобто рентабельність грошових коштів впала на 10203,51 %.

В таблиці 2 наведено динаміку грошових потоків за видами діяльності ТОВ «С.М.І.Т.» за 2016-2018 рр.

Загалом динаміка окремих грошових потоків вказує на відсутність фінансового планування грошових коштів, оскільки лише в 2016 році чистий рух грошових коштів від операційної діяльності ТОВ «С.М.І.Т.» був додатним в 164 тис. грн., проте відтік грошових коштів в результаті операційної діяльності ТОВ «С.М.І.Т.» в 2017-2018 рр. складав відповідно 3336 тис.грн. і 8670 тис.грн. В той же час інвестиційна діяльність була наявна лише в 2016 році і вона згенерувала від’ємний

грошовий потік на ТОВ «С.М.І.Т.» в розмірі 174 тис.грн. При цьому фінансова діяльність ТОВ «С.М.І.Т.» забезпечувала компенсаційні додатні грошові потоки в 2017-2018 рр. на рівні 3343 тис. грн. і 8679 тис. грн.

Таблиця 2

Динаміка грошових потоків за видами діяльності ТОВ «С.М.І.Т.» за 2016-2018 рр., тис. грн.

Показник	2016	2017	2018	Абсолютн е відхиленн я 2018 до 2016 (+,-)	Темп приросту 2018 до 2016, %
Гроші та їх еквіваленти	3,0	10,0	19,0	16,0	533,33
Рух грошових коштів від операційної діяльності	164	-3336	-8670	-8834,00	-5386,59
Рух грошових коштів від інвестиційної діяльності	-174	0	0	174,00	-100,00
Рух грошових коштів від фінансової діяльності	-2	3343	8679	8681,00	-434050,00
Чистий рух грошових коштів	-12	7	9	21,00	-175,00

Джерело: складено автором за даними ТОВ «С.М.І.Т.»

Недоліком в діяльності ТОВ «С.М.І.Т.» за 2016-2018 рр. було незбалансованість і не синхронність грошових потоків, оскільки на ТОВ «С.М.І.Т.» за 2016-2018 рр. відсутній платіжний календар та будь-яке планування грошових потоків за напрямками та термінами.

Найважливішими завданнями оптимізації грошових потоків є:

- виявлення і реалізація резервів, що дозволяють знизити залежність підприємства від зовнішніх джерел залучення коштів;
- забезпечення оптимальної збалансованості позитивних і негативних грошових потоків у часі і за обсягом;
- оптимальне узгодження в управлінні грошовими потоками за окремими видами господарської діяльності з метою досягнення загальної стратегічної мети підприємства;
- нарощування обсягу та поліпшення якості чистого грошового потоку, що генерується господарською діяльністю підприємства [3-5].

Для оптимізації господарської діяльності ТОВ «С.М.І.Т.» актуальним є впровадження системи єдиного електронного квитка на транспортних засобах підприємства. Для оптимізації ефективності планування грошових потоків на ТОВ «С.М.І.Т.» було запропоновано впровадження автоматизованого управління в рамках системи єдиного електронного квитка. Ключова проблема – оптимізація планування грошових потоків за напрямками та термінами. Для цього буде закуплено обладнання для оптимізації системи планування грошових потоків і контролю за їх формування.

Література:

1. Атамас П. Методичні підходи до аналізу грошових потоків за матеріалами Звіту про рух грошових коштів [Електронний ресурс] / П. Атамас, О. Атамас // Бухгалтерський облік і аудит. – 2013. – № 5. – С. 13-19.

2. Богданюк О. В. Оцінка формування грошових коштів підприємства з метою ефективного управління його фінансовою діяльністю [Електронний ресурс] / О. В. Богданюк, Ю. В. Волочай // Молодий вчений. – 2017. – № 6. – С. 387-390.
3. Гайдаржийська О. М. Особливості аналізу, обліку й аудиту грошових коштів [Електронний ресурс] / О. М. Гайдаржийська, О. В. Костюнік, Д. Ю. Ткач // Причорноморські економічні студії. – 2018. – Вип. 33. – С. 238-242.
4. Головка В. І. Використання результатів аналізу грошових коштів та потоків підприємства в управлінні та шляхи його оптимізації [Електронний ресурс] / В. І. Головка, О. О. Безкоровайна // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». – 2018. – № 3 (2). – С. 35-37.
5. Головка В. І. Методика, прийоми та організація аналізу грошових коштів та потоків підприємства [Електронний ресурс] / В. І. Головка, О. О. Безкоровайна // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». – 2018. – № 4 (2). – С. 16-18.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ВИЗНАННЯ СЕГМЕНТІВ ЗВІТНИМИ ЗА П(С)БО 29 ТА МСФЗ (IFRS) 8

Коник М. О.,

студентка факультету обліку

та податкового менеджменту

ДВНЗ «Київський національний економічний

університет імені Вадима Гетьмана

м. Київ, Україна

Лежненко Л. І.,

кандидат економічних наук, доцент,

*доцент кафедри обліку і оподаткування
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
м. Київ, Україна*

Інформація за сегментами є важливою складовою фінансової звітності підприємства, адже вона дає можливість отримати більш повну, точну, об'єктивну інформацію про діяльність підприємства тим самим впливати на здійснення управлінських рішень та визначення подальших орієнтирів розвитку підприємства.

Основною нормативною базою, що регулює процес складання, розкриття та відображення інформації за сегментами є ПСБО 29 «Фінансова звітність за сегментами» та МСФЗ (IFRS) 8 «Операційні сегменти».

Відповідно до П(С)БО 29, звітний сегмент – господарський або географічний сегмент, який визначений підприємством за критеріями, наведеними у пунктах 6-9 цього Положення, щодо якого має розкриватися у річній фінансовій звітності інформація [2].

Щоб детальніше поглибити це визначення, варто навести докладнішу інформацію по географічних та господарських сегментах в таблиці 1 [2]:

Таблиця 1

Визнання звітного сегменту відповідно до П(С)БО 29

Звітний сегмент	
Географічний	Господарський
Виробничий (місцезнаходження)	Збутовий (ринок збуту)

<p>відокремлювана частина діяльності підприємства з виробництва та/або продажу певного виду (або групи) продукції у конкретному економічному середовищі, яка відрізняється від інших:</p> <ul style="list-style-type: none"> • економічними і політичними умовами; • взаємозв'язком між діяльністю в різних географічних регіонах; • територіальним розташуванням виробництва продукції або покупців продукції; • характерними ризиками діяльності. 	<p>відокремлювана частина діяльності підприємства з виробництва та/або продажу певного виду (або групи) продукції, яка відрізняється від інших:</p> <ul style="list-style-type: none"> • видом продукції; • способом отримання доходу; • характером виробничого процесу; • характерними для цієї діяльності ризиками; • категорією покупців.
---	---

Оскільки в Україні перехід на міжнародні стандарти набуває все більшого масштабу, розглянемо детальніше МСФЗ (IFRS) 8 «Операційні сегменти». Варто зазначити, що відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» фінансову звітність, у т. ч. консолідовану, на підставі МСФЗ повинні складати чотири групи підприємств:

1. Підприємства, що становлять суспільний інтерес
2. Публічні акціонерні товариства
3. Суб'єкти господарювання, що провадять діяльність у видобувних галузях
4. Підприємства, що провадять господарську діяльність за видами, перелік яких визначається Кабміном.

Відповідно до МСФЗ (IFRS) 8 поняття звітний ототожнюється з поняттям операційний сегмент:

- який займається економічною діяльністю, від якої він може заробляти доходи та нести витрати;
- результати операційної діяльності, якої постійно переглядаються вищим операційним керівником для прийняття рішення про ресурси, які необхідно розподілити на сегмент та здійснити аналіз результатів його діяльності;
- про який доступна дискретна фінансова інформація [1].

На відміну від МСФЗ (IFRS) 8, П(С)БО 29 чітко регламентоване тому відповідно до нього наведемо критерії визнання сегмента звітним за допомогою рисунку 1:

Рис. 1. Кількісні пороги визнання сегмента звітним

Проте, важливо відмітити, що в критеріях є певна відмінність, а саме в ПСБО зазначається, що сегмент вважається звітним тільки якщо більша частина його доходу (75 %) надходить від зовнішніх джерел. На відміну від цього, МСФЗ (IFRS) 8 зазначає, що операційний сегмент може заробляти доходи від операцій з іншими компонентами компанії [3].

Крім того, у стандарті передбачено поділ сегментів на пріоритетні та допоміжні, що не зазначено у МСФЗ (IFRS) 8. Також, П(С)БО 29 на відміну від МСФЗ (IFRS) 8 ґрунтує належність сегментів не наявністю різних видів продукції чи регіональним виробництвом та збутом, а

інформацією «вищого керівника з операційної діяльності» на підставі внутрішніх даних управлінської інформації [3].

Норми для складання фінансової звітності за сегментами відповідно до обох нормативних актів можна побачити в таблиці 2 [1-2]:

Таблиця 2

Вимоги до складання фінансової звітності за сегментами

За нормами П(С)БО 29	За нормами МСФЗ (IFRS) 8	
- якщо суб'єкт зобов'язаний оприлюднювати свої фінансові звіти;	<i>Окремі чи індивідуальні звіти суб'єкта господарювання:</i>	<i>Консолідована фінансова звітність групи з материнським підприємством:</i>
- якщо суб'єкт займає монополне становище на ринку продукції;	- якщо боргові інструменти чи інструменти власного капіталу суб'єкта обертаються на відкритому ринку	- якщо боргові інструменти чи інструменти власного капіталу суб'єкта обертаються на відкритому ринку
- суб'єкт, чия цінова політика підлягає державному регулюванню	- суб'єкт подає або перебуває в процесі подання своєї фінансової звітності до комісії з цінних паперів	- суб'єкт подає або перебуває в процесі подання консолідованої фінансової звітності до комісії з цінних паперів

Тобто, можна виділити наступні відмінності у вимогах до складання звітності за міжнародними стандартами. МСФЗ (IFRS) 8

поширюється на публічні компанії, інструменти яких вільно обертаються на відкритому ринку а також на компанії які складають консолідовану звітність. В основі міжнародних стандартів лежить більш управлінський підхід, тобто перш за все, мета надати можливість користувачам фінансової звітності оцінити характер та фінансовий вплив економічної діяльності, якою він займається, а також економічні умови, за яких він функціонує [1]. Вимоги ж до складання звітності у відповідності до П(С)БО 29, є чітко визначеними для всіх видів звітних сегментів.

Таким чином, на основі дослідження можна зробити висновок, що МСФЗ (IFRS) 8 пропонує новий підхід до визначення операційних сегментів, а також вимог до складання звітності. Міжнародний стандарт на відміну від Національного при виділенні сегментів керується не наявністю різних видів продукції чи підрозділів у різних географічних регіонах, а структурою управління і прийняттям рішень в організації. На основі наведених вище розбіжностей між П(С)БО 29 та МСФЗ (IFRS) 8 виникає необхідність уточнення П(С)БО для усунення проблем:

- трансформації фінансової звітності;
- виходу суб'єктів господарювання України на міжнародний ринок.

Усунення розбіжностей між національними та міжнародними стандартами дозволить посилити зрозумілість інформації та понизити ризики для інвесторів що в свою чергу тільки підвищить позиції українських компаній на міжнародній арені.

Література:

1. Міжнародний стандарт фінансової звітності 8 «Операційні сегменти» виданий Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку від 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_k53 (дата звернення 29.11.2019).

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність за сегментами»: затв. Наказом Міністерства фінансів України від 19.05.2005 р. № 412. Дата оновлення 09.08.2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z0621-05> (дата звернення 29.11.2019).
3. Лежненко Л.І., Івченко Л.В. Суттєві розбіжності між вимогами МСФЗ (IFRS) 8 та П(С)БО 29 щодо визнання сегментів звітними. *І Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Облік, аналіз, аудит і оподаткування в умовах глобалізації економіки»*. Ужгород, 2017. С. 312-314

ОСОБЛИВОСТІ ВНУРІШНЬОГО АУДИТУ КОРПОРАТИВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Романчак Н. В.,

*магістратка кафедри аудиту та підприємництва
Національна академія статистики, обліку та аудиту
м. Київ, Україна*

Розвиток корпоративного сектору економіки в Україні в умовах наявності недоліків у законодавчій базі регулювання корпоративних відносин, наявності корпоративних конфліктів значно посилює актуальність удосконалення контрольної функції системи управління. Реальна аналітична оцінка ефективності діяльності корпоративного підприємства є неможливою без формування відповідного якісно інформаційного забезпечення. Тому впровадження, організація та удосконалення методичного забезпечення внутрішнього аудиту корпоративних підприємств на сьогодні є важливим питанням.

Основним завданням внутрішнього аудиту є забезпечення корпоративних прав акціонерів, тобто захист інтересів власників корпорації щодо раціонального використання капіталу. Це досягається, серед іншого, шляхом проведення оцінки якості економічної інформації, що формується управлінською системою, оцінки економічної політики підприємства, функціонування внутрішньогосподарського контролю на рівні відповідних посадових осіб [4].

В міжнародній практиці виокремлюють, як правило, наступні елементи внутрішнього аудиту, що окреслюють його функціональну складову:

- 1) огляд систем бухгалтерського та внутрішнього контролю;
- 2) перевірка фінансової та господарської інформації;
- 3) перевірка економічності і продуктивності діяльності, у тому числі не фінансові заходи контролю суб'єкта господарювання;
- 4) перевірка дотримання законів, нормативних актів, а також політики, директив управлінського персоналу та інших внутрішніх вимог [1, с. 22].

Ефективність внутрішнього контролю операцій з корпоративними правами визначається ступенем організації його проведення. Як зазначає В. П. Пантелеєв: «Проблемна сфера організації внутрішньогосподарського контролю полягає у розпорощених зусиллях підрозділів контролю, тобто відсутності належної їх координації, несвоєчасному проведенні контрольних заходів, недостатньому контролі одних і надмірному контролі інших об'єктів» [2, с. 228-229]. Специфічними особливостями внутрішнього аудиту сьогодення є необхідність синтезу функцій управління, бухгалтерського обліку та оцінка якості їх реалізації та дотримання в практичній діяльності корпоративних підприємств.

Внутрішній аудит, як невід'ємна складова внутрішнього контролю, є необхідним, як для реалізації контрольних функцій, так і для аналізу, розробки і запровадженню заходів з усунення виявлених

недоліків і рекомендацій стосовно підвищення ефективності управління підприємством. Внутрішній аудит має бути спрямовано перш за все на оцінку якості систем контролю і управління ризиками корпоративного підприємства і проведення аналізу операцій і подій, що перешкоджають ефективному досягненню компанією поставлених цілей [3, с. 221].

Для ефективної організації внутрішнього аудиту на корпоративних підприємствах необхідно розробити систему заходів, які б забезпечили просту та упорядковану систему розподілу функцій та повноважень між рівнями внутрішнього контролю, тим самим реалізуючи превентивну функцію та функцію контролю за діяльністю всіх відділів, підрозділів та філій підприємства.

Опрацювання наукових публікацій різних авторів, засвідчує, що одним з вирішальних факторів ефективності функціонування відділу внутрішнього аудиту є раціональна побудова його апарату та оптимальному застосуванню його організаційних форм. Залежно від адміністративного порядкування розрізняють три типи побудови структури апарату внутрішнього аудиту: лінійно-просту, лінійно-штабну та комбіновану.

Часто на підприємствах можна зустріти саме комбіновану структуру апарату внутрішнього аудиту. Особливостями організації внутрішнього аудиту в корпоративних підприємствах є врахування специфіки організації та технології виробництва; формування консолідованої звітності; врахування дивідендної політики та стратегічних напрямків розвитку компанії [1, с. 24].

Використання комбінованої структури служби внутрішнього аудиту дозволяє забезпечити організаційну відокремленість даного підрозділу від управлінського персоналу, тим самим, зменшити тиск та негативні наслідки корпоративних конфліктів. Внутрішній аудитор має бути незалежним від менеджменту підприємства, лише у цьому випадку

його діяльність буде корисною власнику. Тобто ступінь незалежності внутрішнього аудиту забезпечується перш за все місцем служби внутрішнього аудиту у структурі внутрішньої системи управління.

Реалізація мети функціонування служби внутрішнього аудиту в корпораціях можлива при вирішенні низки завдань, серед яких: встановлення реальності, причин та термінів набуття/втрати та обґрунтованість виникнення/припинення корпоративних прав; визначення правильності відображення на рахунках бухгалтерського обліку, у внутрішній та фінансовій звітності залишків та оборотів по операціях з корпоративними правами; визначення сум дебіторської та кредиторської заборгованості за розрахунками відповідно до операцій з корпоративними правами. Таким чином, створюються умови для підвищення ефективності управління корпоративним суб'єктом господарювання.

Література:

1. Кузнецова С., Кузнецов А. Організація внутрішнього аудиту в системі управлінського контролю компанії // Бухгалтерський облік і аудит. 2015. № 5. С. 19-26.
2. Пантелеєв В. П. Внутрішньогосподарський контроль: методологія та організація: монографія. К.: ДП «Ін форм-аналіт. агентство», 2008. 491 с.
3. Русіна Н. В. Особливості організації внутрішнього аудиту в корпоративному секторі // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. 2010. випуск 18. ч. II. С. 220-224.
4. Сухарева Л. Внутрішній аудит в системі фінансового контролю // Бухгалтерський облік і аудит. 2003. № 3. С. 54-58.